



Sygn. akt II CK 748/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Helena Ciepła (przewodniczący)

SSN Tadeusz Domińczyk (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa "B(...)" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko J. P. i E. P. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 5 października 2005 r., kasacji pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala kasację i zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Nakazem zapłaty z dnia 5 września 2000 r. Sąd Okręgowy w G. zasadził od pozwanych E. P. i J. P. solidarnie na rzecz B(...) spółki z o.o. w W. 432.034,18 zł. Podstawą wydania nakazu były dwa weksle gwarancyjne, wystawione przez pozwanych na zabezpieczenie należności z dwu umów leasingowych, z których pierwsza zawarta została w dniu 26 listopada 1997 r. Według deklaracji wekslowej remitent został upoważniony do wypełnienia weksla wystawionego w związku z tą umową sumą

wekslową do wysokości równowartości 300.658 marek niemieckich. Faktycznie weksel wypełniony został sumą 200.348,74 zł, a dochodzone z niego roszczenie opiewało na kwotę 83.542,63 zł.

Druga umowa leasingowa zawarta została 26 marca 1998 r., połączona z wystawieniem weksla gwarancyjnego możliwego do wypełnienia - według deklaracji wekslowej - do wysokości równowartości 605.661 marek niemieckich, a faktycznie uzupełniony został kwotą 521.859,37 zł, przy czym dochodzona z tego weksla należność ograniczona została do kwoty 348.491,55 zł.

W obu wypadkach leasingodawcy pozostawiona została swoboda w zakresie oznaczenia daty płatności weksli, tyle tylko, że ich posiadacz obowiązany był zawiadomić o tym wystawców listem poleconym najpóźniej na siedem dni przed nadejściem terminu płatności. Datę płatności weksli powodowa spółka oznaczyła dniem 23 lipca 2000 r., a zawiadomienie o tym wystosowała do wystawców, listami poleconymi z dnia 10 lipca 2000 r.

Pozwani wnieśli w terminie zarzuty od nakazu zapłaty, a postanowieniem z dnia 2 listopada 2000 r. Sąd Okręgowy w G. przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu z Z. – Sądowi Gospodarczemu. Akta sprawy uległy jednak zaginięciu i w tej sytuacji Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 12 marca 2002 r. wszczął z urzędu postępowanie o ich odtworzeniu, co nastąpiło na mocy postanowienia tego Sądu z dnia 19 listopada 2002 r.

Według pkt 5 postanowienia

„w dniu 5 września 2000 r. wydano nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym Sąd Okręgowy w G. I Wydział Cywilny w osobie sędziego Sądu Rejonowego (delegowany) R. B. na skutek pozwu wniesionego dnia 7 sierpnia 2000 r. przez B.(...) Spółka z o.o. w W. nakazuje pozwanym E. P. i J. P. aby solidarnie zapłacili powodowi ... kwotę 432.034,18 zł z odsetkami od dnia 7 sierpnia 2000 r. oraz kwotę 11.800,20 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu albo wnieśli w tymże terminie do tutejszego Sądu zarzuty”.

Według pkt 7 postanowienia zaś

„w ustawowym terminie w dniu 22 września 2000 r. wpłynęły zarzuty pozwanych wniesione przez ich pełnomocnika adw. M. K. i sprawę skierowano do postępowania zwykłego i nadano sygnaturę I C (...)”.

Kolejnym, 11 pkt postanowienia, objęte jest

„postanowienie z dnia 2 listopada 2000 r. o przekazaniu sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. – Wydział Gospodarczy”.

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2003 r. Sąd Okręgowy w Z.

- uchylił nakaz zapłaty w części przekraczającej kwotę 431.910,85 zł i w tej części (wobec ograniczenia żądania) postępowanie umorzył
- w pozostałej części nakaz zapłaty utrzymał w mocy i
- nadał nakazowi rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów pozwanych przyjmując, że weksle wypełnione zostały zgodnie z deklaracjami wekslowymi.

W apelacji pozwani zarzucili, że wyrok wydany został z naruszeniem art. 104 prawa wekslowego wobec błędnej jego wykładni polegającej na tym, że pozwani są dłużnikami wekslowymi, mimo że brak jest oryginałów weksli, na których oparte jest roszczenie.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanych obciążając ich kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz strony powodowej w kwocie 5.400 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny wyraził zapatrywanie, że skoro do pozwu dołączone zostały oryginały weksli, a to jest pewne, zważywszy, że nakaz został wydany, to odtworzenie akt obejmuje także te weksle. Wydany nakaz zapłaty nie może być wobec tego kwestionowany z tej tylko przyczyny, zwłaszcza, że pozwani nie podnieśli zarzutów odnoszących się do stosunku podstawowego.

W kasacji opartej na pierwszej podstawie pozwani zarzucili naruszenie art. 921⁶ k.c. oraz art. 39 w zw. z art. 103, 96 i 100 prawa wekslowego przez ich niewłaściwe zastosowanie. W uzasadnieniu kasacji podnieśli, że w razie zaginięcia weksła, tylko z jego umorzenia może być wywiedzione roszczenie w nim zawarte. Odtworzenie akt natomiast, ze wskazaniem także na złożone do akt weksle na użytek wydania nakazu zapłaty takiemu wymaganiu nie odpowiada. Pozwani domagali się w związku z tym zmiany zaskarżonego orzeczenia i oddalenia powództwa oraz rozstrzygnięcia o kosztach, względnie uchylenia go i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kontach postępowania za I i II instancję.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 716 zd. 1 k.p.c. odtworzeniu ulegają akta zaginione lub zniszczone w całości lub w części. Odtworzenie akt, nazywane także ich zrekonstruowaniem, sprawia, że aktom zaginionym przywraca się pierwotną postać. Jeżeli wobec tego zrekonstruowane akta, w całości lub części, bez względu na rodzaj i

charakter zgromadzonych w nich pism i dokumentów same zyskują przymiot pierwotnej oryginalności, to pozbawione doniosłości prawnej jest podnoszenie zarzutów prowadzących się do kwestionowania znaczenia tego, co stało się przedmiotem odtworzenia. Powołany przepis art. 716 i n. k.p.c. nie wyłącza żadnych, co podlegałoby wyłączeniu, a co za tym idzie odtworzeniu podlegają także złożone w zaginionych aktach sprawy weksle.

Postępowanie w razie zaginięcia lub zniszczenia akt stanowi odrębny rodzaj postępowania, którego celem jest usunięcie przeszkody do dochodzenia roszczenia, jego zabezpieczenia lub egzekwowania. W tym wyraża się pomocniczy charakter tego postępowania, a jego pozytywny wynik, w tym konkretnym przypadku umożliwił kontynuowanie postępowania rozpoznawczego, po złożeniu zarzutów od nakazu zapłaty. Zapadłe w tym przedmiocie prawomocne postanowienie, wobec jego wiążących następstw, pozbawia skarżącego zarzutu wadliwości wydanego nakazu zapłaty przez wzgląd na brak weksli na których był oparty.

Odrębnym zagadnieniem jest ocena samej potrzeby korzystania z oryginalnego weksla w przypadku jego zaginięcia już po wydaniu nakazu zapłaty, jeżeli stronami sporu są wystawca weksla i remitent. Wniesienie zarzutów od nakazu zapłaty w takim stanie załatwienia sprawy eliminuje potrzebę powoływania się na orzeczenie o umorzeniu weksla. Jak to bowiem wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 września 2003 r. IV CKN 393/01 (niepubl.) postanowienie o umorzeniu zaginionego weksla nie jest konieczne, gdy swoich praw z weksla dochodzi remitent wobec wystawcy weksla własnego powołując się także na istnienie stosunku zobowiązaniowego wynikającego z prawa cywilnego, stanowiącego podstawy wystawienia weksla, a dłużnik wekslowy w zarzutach od nakazu zapłaty podniósł zarzuty osobiste odnoszące się do stosunku podstawowego. Wówczas bowiem spór z płaszczyzny prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego, w którym nie chodzi już o wykonywanie praw z weksla, a zatem dokument ten nie jest niezbędny dla rozstrzygnięcia stosunku cywilnoprawnego leżącego u podstaw wystawienia weksla i rozstrzygnięcia sporu, który stał się sporem cywilnoprawnym.

Taka ocena w zupełności przystaje do stanu faktycznego w rozpoznawanej sprawie, a ponieważ kasacja konstruuje zarzuty naruszenia prawa materialnego tylko w oparciu o zdarzenie w postaci zaginięcia weksli i brak i umorzenia, jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na zasadzie art. 393¹² k.p.c. w zw. z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – prawo o

ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) o kosztach orzeczonego na zasadzie art. 98 § 1 i 108 § 1 k.p.c.